

nje slogovnih posebnosti in rabe jezika, za morebitno večplastnost sporočila, v nižjih razredih pa predvsem za spodbujanje naklonjenosti knjigi in branju, za ugodno počutje ob njej in z njo.

Gibanje za bralno značko v toliko letih najbrž je pripomoglo k temu, da berejo odrasli ljudje več, kot bi brali sicer. Če tega cilja ni doseglo, so vsa prizadevanja mentorjev bolj ali manj jalov trud. Da kaj takega ne bi postala, je gibanje treba pomlajati. Ne more živeti iz puhlih gesel, in ko živi samo še po inerciji, že životari. Poživlajočo ustvarjalno moč si mora zagotavljati z oblikami, ki mladega bralca od branja ne bodo

odvrčale. Ko bo kaka raziskava spet ugotovljala razmerje med beročimi in neberočimi Slovenci, bi bilo prav, da bi jih povprašala, koliko je gibanje za bralno značko vplivalo na oblikovanje njihovih bralnih potreb in navad.

Berta Golob
Zavod SR Slovenije za šolstvo, OE Kranj

Literatura

- Kulturno izročilo bralnih značk Lj. 1985
- Gibanje za bralno značko potrebuje osvežitev, VII 1986/1
- Programski in volilni zbor bralne značke, GDPM 1987/5

SLAVISTIČNA KONFERENCA V OLOMUCU

V zgodnji pomladi letošnjega leta (23. in 24. marca) je pod organizacijskim vodstvom kateder za bohemistiko, slavistiko in rusistiko na filozofski fakulteti Univerze Palackega v Olomucu potekalo strokovno zborovanje na temo *Problematika med slovanskih literarnih stikov*. Poleg udeležencev z domačih čeških in slovaških fakultet, visokih šol in znanstvenih akademij so na olomuško slavistično konferenco prispeli tudi gostje iz Poljske, Nemške demokratične republike in Jugoslavije. Srečanja te vrste gotovo niso v današnjem času preveč odmevna (kot npr. v preteklih obdobjih razvoja literarne in jezikovne slavistike), vendar imajo na olomuški univerzi svojo logiko, utemeljeno s poslanstvom in vlogo tega moravskega središča.

Olomuc se ponša z dolgoletno univerzitetno tradicijo (Univerza ustanovljena 1573, v nemirnih časih protireformacije in rekatolizacije) in tudi z začetki slavistične znanosti, če jih ilustramo z delovanjem Josefa Dobrovskega (1753–1829), ki je v 90. letih 18. stoletja preživljal v olomuškem samostanu Hradisko plodna in srečna leta. V novejšem obdobju razvoja olomuške univerze (po letu 1946, ko je ustanova dobila ime po češkem historiografu in predhodniku Františku Palackem) je slavistika tako kot na drugih čeških univerzah šla skozi institucionalne in vsebinske spremembe, utemeljene z razvojem matičnih strok o nacionalnih jezikih in književnostih. Ob bohemistiki, slovakistiki in rusistiki je bila ustanovljena še katedra za slavistiko (izraz *katedra* ima v češkem pomenu nekatere organizacijske oblike naših oddelkov), ki je vključevala jezike in literaturo ostalih slovanskih narodov (poljščine,

srbohrvaščine idr.), a tudi tako organizirana slavistika je leta 1972 izgubila samostojnost in bila priključena katedri češkega jezika in književnosti. V zvezi z vlogo olomuške slavistike bi omenili leto 1966, ko je v okviru te katedre dobila posebno mesto polonistika: izobraževati učiteljski naraščaj za potrebe poljskih šol na narodnostno mešanem ozemlju (poljsko-češki narečni pas okoli Tešina) in pripravljati učitelje za češke šole na tem ozemlju. To vlogo si je slavistika olomuške filozofske fakultete ohranila do danes: v pristojnosti ne le te katedre, ampak tudi bohemistike in rusistike je prirejanje strokovnih srečanj s slavisti iz Poljske, zlasti z bohemisti in rusisti univerze iz Lublina, ki je z olomuško univerzo pobratena (prispevki v publikaciji *Slavistický sborník olomoucko-lublinský*, doslej izšel 1974, 1978, 1985). V zborniku z letnico 1985 je Jiří Skalička (znan tudi kot udeleženec ljubljanskih simpozijev) predstavil življenje in delo moravskega jugoslavista Bohuša Vybírala (1887–1951), ki je na olomuški fakulteti vodil v študijskih letih 1946/47 do 1950/51 lektorat slovenskega jezika, v svojem opusu pa zapustil vrsto prevodov slovenske, predvsem Cankarjeve literature.

V povojnih letih, ko se je utemljevala olomuška slavistika (tj. študij slovanskih jezikov in književnosti), so se tu kot predavatelji zvrstili strokovnjaki jezikoslovne – npr. Karel Horálek (1908) s Karlove univerze v Pragi in literarne smeri – Frank Wollman (1888–1969) z univerze v Brnu, komparativist z obsežnim delom s področja razvoja slovanskih literatur. S prevodom Wollmanove knjige *Slovenska dramatika* (Slovinské drama, 1925) bi izhodišča češke

komparativistike iz časov med vojnama postala bolj znana širšim slojem slovenskih izobražencev, gledana seveda v zgodovinski luči slavistične vede. V drugi polovici 50. let je ustvarjalno oživil olomuško rusistiko lingvist A. V. Isačenko (1905–1978); v ta leta sodi olomuško zborovanje jezikoslovcev iz vseh češkoslovaških univerzitetnih središč, iz Poljske in Sovjetske zveze, imena katerih so danes v strokovni literaturi uveljavljena (prim. zbornik referatov: *K historicko-srovnávacímu studiu slovanských jazyků*, Olomouc – Praha, 1957). V tem obdobju so bili vidni lingvisti olomuške univerze poklicani na Karlovo univerzo v Prago, npr. dva dialektologa, Jaromír Bělič (1914–1977) in Václav Krístek (1918–1979).

Od tistih časov se je v slavistični znanosti marsikaj spremenilo: temeljni so seveda premiki v hierarhiji slavistične vede in njene organizacijske vključenosti in sistem matičnih strok (opazno je zlasti ukinjanje inštitucij – npr. Slovanskega inštituta v Pragi, premalo je danes izrabljena tudi vloga Slovanske knjižnice v Ljubljani). Jasno je začrtan obseg »slavističnih« vsebin, ki so v primerjalni slovnici slovanskih jezikov funkcijsko in metodološko utemeljene. Bogat repertoar tém in pristopov iz dosedanje slavistike se ocenjuje v sintetičnem razmerju do našega časa, ker pač vsaka generacija piše svojo zgodovino, izhajajoč iz svoje življenjske določenosti.

Na letošnji literarnozgodovinsko usmerjeni konferenci, na kateri so poleg domačih udeležencev prevladovali bohemisti iz dveh poljskih mest, Lublina in Censtohove, od ostalih dežel pa bili zastopani bohemisti pobratenih univerz iz Leipziga in Ljubljane, so značilnosti današnje literarne slavistike vidne že v sami organiziranosti zborovanja: v problematiki prebranih referatov prevladuje dvosmernost književnih stikov (poljsko-češki, češko-poljski, češko-slovaški, slovensko-češki itn.). Iz širše primerjalnega slovanskega vidika je v svojem teoretičnem referatu izhajal medievalist Eduard Petrů (Olomuc – Tendence integracije in diferenciacije v poetikah slovanskih literatur iz obdobja renesanse in baroka). Teoretično primerjalno obravnavo je vsebovala tudi téma bohemistke Ilse Seehase (Leipzig – Murkova koncepcija med slovanskih literarnih stikov). Opazna značilnost današnje literarne komparativistike je odsotnost osebnosti, ki bi operirale z globinskim znanjem več slovanskih literatur. V smislu nekdanje narodopisne orienta-

cije slovanske filologije je bil v program uvrščen referat etnologa in folklorista Oldřicha Sirovatke (Brno – Češka ljudska balada v odnosu do poljske tradicije) in tudi prispevek o češki in sovjetski glasbi 20. stoletja A. Burešove. Rusistične teme so obravnavali referati poljskih (J. Orłowski – ideja panslavizma v ruski poeziji na začetku 20. stoletja) in čeških udeležencev, pri katerih je predstavljeno preučevanje češkoslovaško-sovjetskih literarnih in kulturnih stikov (M. Zahrádka, zaznavanje ruske in sovjetske literature v Šaldovi beležnici (V. Kostřica) in odmevanje dela Viléma Závade v Sovjetski zvezi (D. Žváček). Več nastopajočih je izpostavljalo izhodišča percepcijske tradicije, npr. P. Winczer iz Bratislave na gradivu slovaško-poljskih stikov v obdobju 1945–1949, A. Lipovec ob temi Seifertove poezije na Slovenskem, W. Nawrocki ob češki prozi po letu 1945 v poljski recepciji. Kot že rečeno, se opazna dvosmernost pri stiku med slovanskimi literaturami predstavlja največkrat ob izpostavljeni osebnosti, v temi M. Sobotkove – Lirska poezija Julija Slowackéga v češkem literarnem kontekstu in J. Skaličke – Josef Kocourek na Slovenskem.

Posebno metodološko skupino predstavljajo prispevki bohemistov, ki izrabljajo tehniko vodoravnega prezeza in spremljajo slovansko problematiko v določenem obdobju, npr. v nastopu referenta Viktorja Viktore (Plzen – O značaju češko-jugoslovanskih literarnih stikov v 70. letih 19. stoletja), Z. Bastlove (Praga – Motivi domovine, naroda in slovanske vzajemnosti na prelomu stoletja, ob Wollmanovih spodbudah nakazana vzporednost med Antonom Aškercem in češkim pesnikom Svatoplukom Čechom) in v prispevku olomuškega referenta J. Fiale (1843 – leto preloma v prerednem slovanstvu?). Vseh referatov v našem poročilu ne bomo mogli naštet, naslovi nekaterih gotovo vzbujajo zanimanje, npr. M. Zelenke (Praga – Nekaj vprašanj k oblikovanju historizma v slovanskih literaturah), dejansko vrednost in novost sporočene vsebine pa bomo lahko spoznali po izidu zbornika z letošnje olomuške konference. Globlje si bomo lahko zastavili vprašanja o strokovni ravni in metodologiji današnje literarne slavistike, o ustreznosti in vključenosti obravnavane tematike v ontologijo današnjega življenja slovanskih narodov.

Albinca Lipovec
Filozofska fakulteta v Ljubljani